

In deze nieuwsbrief

Pagina 1

Expositie

Lichtdragers

Pagina 2

Interview met

Renata van Vuuren

Pagina 3

Afscheid van Frederie-

ke Jeletich-Visser

&

Agenda

Pagina 4

Van de penningmees-

ter

&

Sluiswachterswoning

&

Intussen bij de burens

MUSEUMWINKEL

In de museumwinkel zijn keramische werken van Heather Douglas te koop. Een deel van de geëxposeerde werken van Otto de Bruijne is opgenomen in *De visioenen van Yechezkel verbeeld* en van de werken van Zacharia in het boek *Licht in de nachten van Israël*. Ook deze publicaties zijn verkrijgbaar in de museumwinkel.

**NIEUWSBRIEF VAN DE
STICHTING VRIENDEN VAN
MUSEUM SJOEL ELBURG**

**NR. 27
JANUARI 2021**

Lichtdragers

Beeldend werk van Otto de Bruijne en Heather Douglas

Van 10 december 2020 tot 17 april 2021 toont Museum Sjoel Elburg schilderijen van Otto de Bruijne (1949) en keramisch werk van Heather Douglas (1949).

De schilderijen van De Bruijne laten visioenen zien van de profeten Ezechiël en Zacharia. Zij traden op als lichtdragers tijdens en vlak na de ballingschap van het volk Israël in Babel. De keramische kandelaars, menora's, chanoekia's en lichttorens van Douglas zijn eveneens lichtdragers.

Otto de Bruijne is beeldend kunstenaar en theoloog. Na zijn veertigste is hij gaan schilderen. Zijn schilderijen zijn contrast- en kleurrijk, grafisch, symbolisch en verhalend. Heather Douglas is schilderes en keramiste. Haar stijl is poëtisch en spontaan.

Cineast Frans Sellies maakte een korte documentaire over Otto de Bruijne en Heather Douglas waarin zij vertellen over de totstandkoming van hun werk.

Op 7 april 2021 geeft Otto de Bruijne om 11.00 uur en om 15.00 uur een lezing. Het bijwonen van deze lezing is gratis. Wel moet de entreeprijs voor het museum worden betaald. In verband met de beperkte ruimte is vooraf aanmelden noodzakelijk. Mail naar: info@sjoelburg.nl, o.v.v. lezing Otto de Bruijne.

Bep de Waard-Ruijs

Eerste visioen van Zacharia, Otto de Bruijne

Van de voorzitter

Het jaar dat achter ons ligt, is heel anders verlopen dan we hadden gedacht. Dat we tot twee keer toe tijdelijk de deuren moesten sluiten en het hele jaar geen groepen konden ontvangen, heeft natuurlijk grote gevolgen voor ons museum. We hebben daardoor veel minder inkomsten ontvangen dan we hadden begroot. Maar u hoeft niet bang te zijn dat we zomaar 'omvallen' – zoals we wel van sommige andere musea horen. Met de nodige steun hopen we het te redden.

Ons belangrijkste 'kapitaal' in deze corona-tijd was de geweldige bereidheid van de vrijwilligers om het werk weer op te pakken zodra het kon. Duizenden bezoekers wisten ondanks de beperkingen de weg te vinden naar 'Vermoorde Kunst'. En intussen werd er 'gewoon' doorgewerkt aan een mooie nieuwe tentoonstelling. Laat de beperkingen u er in ieder geval niet van weerhouden om een bezoek te brengen aan onze Sjoel. Dat zou een geweldige steun in de rug zijn voor iedereen die bij ons museum betrokken is.

Jan Swager

De 16-jarige vwo-scholiere Renata van Vuuren uit Elburg heeft de eerste Young Ambassadors Award van de Stichting Sobibor ontvangen.

Eerste Sobibor Award werd 29 oktober in het Amsterdams Verzetsmuseum uitgereikt aan Elburgse Renata van Vuuren (16)

Stichting Sobibor heeft de Young Ambassadors Award ingesteld voor scholieren uit het voortgezet onderwijs die op bijzondere wijze het voormalige vernietigingskamp Sobibor (Polen) voor het voetlicht brengen.

De eerste oorkonde werd 29 oktober, de dag waarop de jaarlijkse opstand in Sobibor wordt herdacht, in Verzetsmuseum Amsterdam uitgereikt aan Renata van Vuuren.

De tekening die Renata van Vuuren maakte bij haar verslag over het bezoek aan Sobibor en Majdanek, oktober 2019

Renata van Vuuren zit in vwo 6 van het Nuborgh College, locatie Lambert Franckens, in Elburg. Met twee andere scholieren uit Elburg nam ze in oktober 2019 deel aan de Internationale Jeugdconferentie in Polen, samen met zo'n zestig andere leerlingen uit verschillende Europese landen. "Dat ik de award krijg en het bijbehorende bedrag van 250 euro, ervaar ik als heel bijzonder. Ik weet er niet zo goed een betekenis aan vast te knopen. Wel merk ik dat mensen zien dat ik Sobibor op een speciale wijze tot uitdrukking breng", aldus Renata. Ze ontving de oorkonde vanwege haar verslag, tekening en het gedicht met als titel 'Little Hope'. De tekening verbeeldt een jongen in een donkere cel, een lichtstreep valt over hem heen. Renata van Vuuren gebruikte hiervoor potlood, alcohol markers en een posca pen voor de details. Via een filmpje van de 'making-of' geeft ze er bekendheid aan.

Niet eerder was Renata van Vuuren zo dicht bij de Tweede Wereldoorlog als vorig jaar in de Poolse vernietigingskampen Majdanek en Sobibor. In Sobibor ging het gevoel van verlatenheid en angst steeds zwaarder op haar drukken. "Uiteindelijk kwamen we bij het massagraf, een vlakte van stenen waaronder nog veel as ligt van vermoorde mensen. Het was net alsof er een enorm energieveld omheen lag dat mij raakte, tot diep in mijn hart. Ik kon alleen staren. Het greep mij bij de keel.

Het kwam zo dichtbij dat ik bijna alles kon voelen. Ik brak hier en hilde stille tranen voor al deze mensen, kinderen, ouderen. Allemaal wezens van God."

Elburgse joden

Bij het monument las Renata de namen voor van drie Elburgse joden die in Sobibor werden vermoord. "Bij deze namen horen mensen en zij zijn hier omgekomen. Dat maakt het persoonlijk en dichtbij." Ook legde ze een steentje bij het graf van Rachel Borzykowski, de vrouw van Sobibor-overlevende Jules Schelvis die in 2016 overleed. Ze worstelt nog steeds met de ervaring van een jaar geleden. "Als ik eraan terugdenk, zoals nu, ga ik weer erg trillen." Het doorgeven van het Sobibor-verhaal vindt ze belangrijk. "Dat doe ik op mijn manier, al is het slechts een beetje en is mijn bereik niet erg groot."

Marie Verheij-van Beijnum

'Ik hilde stille tranen voor al deze mensen'

Renata van Vuuren

Frederieke Jeletich-Visser neemt afscheid:

"Ik heb de verhalen mee mogen doorgeven"

Na een samenwerking van zeventien jaar nam kunsthistoricus en cultureel ondernemer Frederieke Jeletich-Visser op 7 december 2020 afscheid van Museum Sjoel Elburg. Ze blikt met "heel veel plezier" terug op haar jarenlange betrokkenheid bij Museum Sjoel Elburg.

Een onbetwist hoogtepunt blijft voor haar de opening van het museum in 2008. "Als na jaren van voorbereiding dan tijdens de opbouw en inrichting van het museum alle puzzelstukjes zo mooi in elkaar vallen, is dat een heel bijzonder moment." Sinds 2003 maakte Museum Sjoel Elburg dankbaar gebruik van de deskundigheid en het uitgebreide netwerk van Frederieke Jeletich-Visser. Bij haar afscheid kreeg ze een "doosje" tentoonstellingen aangeboden, met daarin kaarten van alle tentoonstellingen die mede dankzij haar inzet in Museum Sjoel Elburg werden gerealiseerd.

Frederieke, hoe kwam je in 2003 in contact met Museum Sjoel Elburg?

"Ik werkte destijds als conservator-directeur van het Gemeentemuseum Elburg en werd als ambtenaar toegevoegd aan de werkgroep die de haalbaarheid van een "joods museum" in Elburg moest onderzoeken. Per 1 januari 2006 begon ik als zelfstandig ondernemer, en raakte ik ook professioneel bij Museum Sjoel Elburg betrokken."

Wat heeft op jou de meeste indruk gemaakt als het over Museum Sjoel Elburg gaat?

"Dat zijn de verhalen die er verteld worden, die ik mee heb mogen doorge-

ven, maar waarvan ik zelf ook heb geleerd: de verhalen over de joodse inwoners van Elburg, over de kunstenaars die er geëxposeerd hebben, over het jodendom, over bijzondere objecten en hun geschiedenis. Helaas zijn die vaak verbonden met de Tweede Wereldoorlog, een gruwelijke periode die ons er steeds weer aan herinnert hoe belangrijk het is om stil te staan bij, en samen te werken aan onze vrijheid."

Voor welke tentoonstelling moest je echt alles uit de kast halen om die te laten slagen?

"Daarbij denk ik er eigenlijk aan een paar: Er reed een trein naar Sobibor (2013), Christendom en antisemitisme (2017) en Vermoorde kunst (2020). Dat zijn alle drie grote tentoonstellingen, waar Museum Sjoel Elburg met meerdere partijen aan werkte. Dat betekende niet alleen meer afstemming, maar ook meer fondsenwerving, meer (museale) bruikleengevers, een audiotour, touchscreens, extra filmpjes, publicaties en dergelijke. Als projectleider is het dan altijd de uitdaging om ervoor te zorgen dat de tentoonstelling niet alleen op tijd en binnen het budget gerealiseerd wordt, maar ook zó als de tentoonstellingscommissie hem vooraf voor ogen stond. Dit soort tentoonstellingen vergt veel van een klein museum als Museum Sjoel Elburg – het is dan ook niet toevallig dat er steeds drie jaar tussen zit – maar geeft het museum ook een eigen gezicht en een eigen plaats in het museale veld."

Marie Verheij-van Beijnum

Agenda

Alle data onder voorbehoud

Tot 17 april 2021

Expositie 'Lichtdragers'

Donderdag 4
maart
**Lezing
Bart Wallet:
'De bevrijding
en daarna, over
Joden in het na-
oorlogse Neder-
land'**
Ichthuskerk,
20.00 uur

Woensdag 7 april
**Lezing
Otto de Bruijne:
'Lichtdragers'**
MSE, 11.00 en
15.00 uur

Najaar 2021
**Cursus
'De joodse wor-
tels van de
christelijke ere-
dienst'**

Frederieke en echtgenoot

Foto: Frans Sellies

Van de penningmeester

Als Vriendenbestuur van de Museum Sjoel Elburg willen wij de donateurs en leden van de Club van 100 hartelijk bedanken voor de donaties en (extra!) giften in het afgelopen jaar.

Een vreemd jaar ligt er achter ons, waarin wij veel minder activiteiten hebben kunnen organiseren dan u van ons gewend bent. Ondanks dat hebben wij in 2020 een lezing mogen houden en een aantal mooie Sjoefars mogen uitgeven. De rest van de opbrengsten blijven in kas om in 2021 een bijdrage te kunnen leveren aan allerlei activiteiten, zoals het concert van het Leo Smit Ensemble en nieuwe lezingen, die ho-

pelijk in dit nieuwe jaar wel doorgang kunnen vinden.

Ook voor dit nieuwe jaar blijven er wensen en is uw financiële steun hard nodig. Daarom rekenen wij ook in 2021 weer graag op onze donateurs en leden van de Club van 100. Wij nodigen u uit uw donatie te storten op ons bankrekeningnummer **NL83 ABNA 0533 0479 19** t.n.v. **Stichting Vrienden van de Synagoge Elburg**. Heeft u een machtiging afgegeven, dan hoeft u uiteraard niets te doen. Over enige tijd wordt uw donatie automatisch geïnd.

Alvast bedankt!

Rianne van Mourik

Steun de Vrienden van Museum Sjoel Elburg

NL83ABNA0533047919
t.n.v.
Stichting Vrienden
Museum Sjoel Elburg

Voor (periodieke) schenkingen is slechts een onderlinge overeenkomst nodig. U kunt hiervoor contact opnemen met onze secretaris.

Giften aan een culturele instelling zijn voor 125% aftrekbaar bij uw aangifte inkomstenbelasting.

De Stichting Vrienden van Museum Sjoel Elburg is eind 2006 opgericht ter ondersteuning van Museum Sjoel Elburg.

De Stichting ondersteunt de zogenaamde 'moederstichting' die het museum en de collectie beheert.

Tot de taken van de 'Vrienden' behoort o.a. het werven van donateurs, suppoosten en gidsen, het organiseren van lezingen, excursies en rondleidingen.

Het secretariaat is gevestigd:
Graaf Hendriksteeg 2
8081 CH Elburg
tel.: 036-5227638
06-53224459
E-mail:
vrienden@sjoelburg.nl

Sluiswachterswoning op donateurspas

Op de donateurspas 2021 van de Stichting Vrienden Museum Sjoel Elburg staat een foto uit de jaren dertig van de sluiswachterswoning aan de Gelderse Sluis. Hier woonde weduwe Hermina Dekker, alom bekend als Mie van de Sluze, met haar zeven kinderen. In de oorlog ontfermde Mie zich over drieëntwintig onderduikers, onder wie vier joden.

In augustus 1942 dook het uit Amersfoort afkomstige joodse echtpaar Jacob en Clara van Zuiden in de sluiswachterswoning onder. Ze namen hun intrek in de voorkamer. De andere onderduikers sliepen in een hol in een naastgelegen weiland. Tijdens een razzia in de winter van 1943 namen de Duitsers Mie onder schot. Ze waren op zoek naar joodse onderduikers. Mie hield haar hoofd koel en verklaarde dat er geen joden bij haar in huis waren.

De gehele woning werd doorzocht, maar de onderduikers werden niet gevonden.

Na enkele maanden werd Jacob ziek en dook ook zoon Leo bij Mie onder. Op 25 februari 1943 stierf Jacob en werd in de polder begraven. Kort daarna dook schoonzuster Serien van Zuiden in de sluiswachterswoning onder. Clara, Serien en Leo overleefden de oorlog bij de familie Dekker. Het stoffelijke overschot van Jacob werd herbegraven op de Joodse begraafplaats van Amersfoort.

Op de website van Museum Sjoel Elburg staan onder de button Kennisbank inmiddels 115 joodse onderduiklocaties met de bij behorende verhalen. Kent u onderduiklocaties op de Noordwest-Veluwe die nog niet op de site staan? Geef ze door aan info@sjoelburg.nl.

Bep de Waard-Ruijs

Clara en Jacob van Zuiden

Intussen bij de burens

Cor en Emmeline Roos zijn al ruim tien jaar betrokken bij Desert Rose, een stichting die hulp geeft aan Holocaustoverlevenden zowel in Israël als in Oekraïne. In 2019 besluiten zij in hun woonboerderij een expositie in te richten die betrekking heeft op het leven en de tradities van het Joodse volk. Daar vertelt Emmeline de bezoekers onder andere over de onderwerpen van haar schilderijen.

Nieuwsgierig? Voor het maken van een afspraak, individueel of als groepje van 3 tot 5 personen, stuurt u een mail: emmeline.blok@gmail.com. Adres: Oostendorperweg 3 in Oosterwolde (bij Elburg)

website: www.stichtingdesertrose.org

Harry de Jonge

Vrienden
Museum Sjoel Elburg